

Europees Justitieel Netwerk - België

EUR-Alert! ¹ 2012/1

Inhoud

I. Thema: De Brussel Ibis-verordening in een notendop

- A. Wanneer is de verordening van toepassing?
- B. Is de Belgische rechter bevoegd?
- C. Wat is de rechtskracht van een Belgische / buitenlandse beslissing?
- D. De FOD Justitie kan een helpende hand bieden...
- E. Rol van het Hof van Justitie

II. Recente rechtspraak inzake Europees privaatrecht

- A. H.v.J. 25 oktober 2011 (eDate/Martinez) – art. 5 §3 Brussel I-Vo: het slachtoffer van internet-beledigingen kan ook dagvaarden voor de rechter van zijn gewone verblijfplaats.
- B. H.v.J. 17 november 2011 (Homawoo): eindelijk duidelijkheid: de Rome II- Vo is enkel toepasselijk op schadegevallen vanaf 11 januari 2009.
- C. H.v.J. 17 november 2011 (Lindner): De Brussel I-Vo geldt ook indien de woonplaats van de verweerder onbekend is.
- D. H.v.J. 1 december 2011 (Painer) - art. 6 §1 Brussel I-Vo: vorderingen met een verschillende rechtsgrond kunnen voor eenzelfde rechter worden gebracht.
- E. H.v.J. 15 december 2011 (Voogsgeerd) – art. 6 §2 EVO: het begrip “gewoonlijke tewerkstelling” verder gepreciseerd.

III. Varia: lezing over de inwerkingtreding van de Rome III-Vo

---

¹ Het opzet van *EUR-Alert!* en deze publicatie kwamen tot stand dankzij de medewerking van magistraten en referendarissen bij het Hof van Cassatie en van de Belgische leden van het Europees Justitieel Netwerk in burgerlijke en handelszaken (EJN - <http://ec.europa.eu/civiljustice>).

EUR-Alert! is opgesteld op basis van de selectie van EU wetgeving en rechtspraak voor de Larcier Wetboeken. Magistraten die *EUR-Alert!* niet ontvangen per email, kunnen inschrijven op het adres euralert@gmail.com. *EUR-Alert!* is te raadplegen op de website van het Instituut voor gerechtelijke opleiding (<http://www.igo-ijfj.be>).

Copyright © 2012 *EUR-Alert!*-redactie – Verdere verspreiding voor niet commercieel gebruik toegestaan mits bronvermelding. Alle rechten overigens voorbehouden. De leden van het redactiecomité zijn Amaryllis Bossuyt, Ilse Couwenberg, Beatrijs Deconinck en Ivan Verougstraete.

IV. Overzicht van wetgeving en rechtspraak geselecteerd uit het PB van januari 2012

A. Wetgeving

B. Rechtspraak

Burgerlijk en Gerechtelijk Recht

Handelsrecht, Financieel en Economisch Recht

Fiscaal recht

Staatsrecht en Bestuursrecht

V. EU-recht zoeker (Praktische handleiding bij opzoeking van EU-wetgeving en rechtspraak)

I. De Europese regels inzake ouderlijke verantwoordelijkheid: de Brussel IIbis-verordening in een notendop²

1. Elke magistraat, zetelend in familiezaken, wordt vroeg of laat geconfronteerd met de toepassing van Verordening (EG) nr. 2201/2003, de zogenaamde Brussel IIbis-Vo. Deze verordening bevat regels voor de internationale bevoegdheid en voor de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en in zaken van ouderlijke verantwoordelijkheid (voor de vindplaats en meer info ctrl+klik op [Bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen inzake huwelijkszaken en ouderlijke verantwoordelijkheid \("Brussel II"\)](#)). Deze Europese regels hebben **voorrang** op zowel de internationale verdragen met eenzelfde onderwerp als het Belgische wetboek van IPR.

2. Vaak wordt uit het oog verloren dat de Belgische rechter deze Europese regels **ambtshalve** moet toepassen:

- Wie geconfronteerd wordt met een internationaal geschil over bijv. het omgangsrecht van kinderen, moet bijgevolg steeds zelf nagaan of hij volgens de regels van Brussel IIbis-Vo wel bevoegd is om hierover te oordelen, zelfs indien geen van de partijen de bevoegdheid betwist of deze bevoegdheid steunt op een andere wettelijke regeling.

---

² Tekst opgesteld door Ilse Couwenberg, met dank voor de inbreng van Sabien De Bauw, Beatrijs Deconinck, Myriam de Hemptinne en Ivan Verougstraete.

- Wie geconfronteerd wordt met een buitenlandse beslissing waarin het gezagrecht aan één van de ouders wordt toegekend, moet dit zonder enige gerechtelijke procedure erkennen. Wordt de tenuitvoerlegging van een dergelijke beslissing gevorderd, dan is wel een voorafgaandelijk Belgisch exequatur vereist, tenzij de beslissing vergezeld is van een certificaat dat een rechtstreekse uitvoering mogelijk maakt.
- Voor bepaalde beslissingen inzake omgangsrecht en kinderontvoering is de rechter verplicht om dit certificaat ambtshalve bij zijn beslissing te voegen zodat een rechtstreekse uitvoering in het buitenland mogelijk is.

3. In deze nieuwsbrief komen enkel de regels inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid aan bod. De bevoegdheids- en exequaturregels, voorzien in de Brussel IIbis-Vo voor geschillen inzake de beëindiging van de huwelijksrelatie, zullen in een volgende nieuwsbrief worden besproken samen met de verwijzingsregels van de Rome III-verordening (Verordening (EU) nr. 1259/2010 van 20 december 2010 tot nauwere samenwerking op het gebied van het toepasselijke recht inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed), die op 21 juni 2012 in België in werking treedt (zie hierover "Varia").

A. *Wanneer is de Brussel IIbis-verordening van toepassing?*

4. Zoals aangegeven, heeft de Brussel IIbis-Vo voorrang op internationale en nationale wetgeving, zodat de Belgische rechter steeds eerst moet nagaan of het voorgelegde geschil niet onder het toepassingsgebied van deze verordening valt.

- *Materieel toepassingsgebied.* De verordening is van toepassing op grensoverschrijdende burgerlijke zaken inzake "ouderlijke verantwoordelijkheid", ongeacht of de ouders getrouwd zijn geweest en ongeacht of de procespartijen de biologische ouders van het kind zijn. Ouderlijke verantwoordelijkheid is ruimer dan gezags- en omgangsrecht, en omvat alle rechten en plichten die aan een (rechts)persoon zijn toegekend met betrekking tot de persoon of het vermogen van een kind. Onder het toepassingsgebied valt ook de inrichting van de voogdij en de plaatsing van kinderen in een gevaarsituatie.

Uitgesloten zijn zuiver familierechtelijke materies (afstamming, adoptie, naam, ...), maatregelen met betrekking tot jeugddelinquenten, en onderhoudsverplichtingen. Deze laatste materie valt sinds 18 juni 2011 onder de Europese Alimentatieverordening (meer info hierover op ctrl+klik [EUR-Lex - 32009R0004 - NL](#)).

- *Territoriaal toepassingsgebied.* De verordening geldt in alle lidstaten van de EU, met uitzondering van Denemarken. Het is niet vereist dat één van de partijen een band (woonplaats, gewone verblijfplaats, nationaliteit) heeft met een Europees land: de verordening is van toepassing zodra haar bevoegdheidsregels de rechter van een lidstaat bevoegd maken (zie verder nr.B).

De Europese erkennings- en exequaturregels gelden voor beslissingen van alle EU-lidstaten, met uitzondering van Denemarken. Ook een zuiver interne beslissing, bijv. een Nederlands vonnis tussen 2 Nederlanders inzake het omgangsrecht van hun Nederlandse kinderen, komt hiervoor in aanmerking (zie verder nr.C).

- *Temporeel toepassingsgebied.* De Europese bevoegdheidsregels zijn van toepassing op vorderingen ingesteld na 1 maart 2005. Voor de erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen geldt een vrij complexe regeling, uiteengezet in art. 64 Brussel Ibis-Vo. Zeker is dat de Europese erkennings- en exequaturregels gelden voor alle beslissingen geveld na 1 maart 2005.

B. Is de Belgische rechter bevoegd?

5. Eens vast staat dat het geschil onder het materiële en temporele toepassingsgebied van de Brussel Ibis-Vo, begint de zoektocht naar de bevoegde rechter.

Bij het opstellen van de bevoegdheidsregels inzake ouderlijke verantwoordelijkheid heeft de Europese wetgever het belang van het kind centraal gesteld, met een vrij complexe bevoegdheidsregeling tot gevolg. De Europese Commissie is zich hier ook van bewust en heeft, met de hulp van het Europees Justitieel Netwerk, een erg gebruiksvriendelijke Praktische Gids opgesteld (ctrl+klik http://ec.europa.eu/civiljustice/parental_resp/parental_resp_ec_vdm_nl.pdf).

Vragen of problemen met de toepassing van deze verordening kunnen ook worden voorgelegd aan 1) de Belgische centrale autoriteit: de FOD Justitie - Dienst Internationale Samenwerking in burgerlijke zaken o.l.v. mevrouw Paul – te contacteren op 02/542.67.33
2) de leden van het Europees Justitieel Netwerk (ejn-rje.contact@just.fgov.be – de contactgegevens van de individuele leden kunnen worden teruggevonden in de nieuwsbrief over het EJM – weldra te consulteren op de website van het IGO (www.igo-ifj.be) onder de rubriek "Publicaties"), en
3) de liaisonrechters van het Internationaal Netwerk van rechters van Den Haag (Belgische liaisonrechter: myriam.dehemptinne@gmail.com).

6. Twee voorafgaandelijke opmerkingen:

- Zoals reeds beklemtoond, verplicht de Brussel Ibis-Vo de rechter om zijn internationale bevoegdheid ambtshalve te controleren, ook wanneer de verweerder deze bevoegdheid niet betwist, wanneer beide partijen voor de Belgische rechter hebben gekozen of wanneer de Belgische rechter op basis van een andere internationale of nationale bevoegdheidsregel bevoegd is.

Blijkt dat, op basis van de regels van de Brussel Ibis-Vo, de rechter van een andere lidstaat bevoegd is, dan moet de Belgische rechter zich ambtshalve onbevoegd verklaren zonder dat hij de zaak evenwel kan doorsturen naar deze – volgens hem – bevoegde Europese collega.

Slechts wanneer geen enkele lidstaat volgens de Europese regels bevoegd is, kan de Belgische rechter zijn bevoegdheid toetsen aan de internationale verdragen en de bevoegdheidsregels van het Wetboek IPR.

- De Brussel Ibis-Vo bevat enkel internationale bevoegdheidsregels. Welke Belgische rechter “lokaal” bevoegd is om van de vordering kennis te nemen, moet aan de hand van de nationale procedureregels worden vastgesteld. Bestaat geen aanknopingspunt om de interne territoriale bevoegdheid vast te stellen, dan geldt het aanknopingspunt voor internationale bevoegdheid (bijv. gewone verblijfplaats van het kind) ook voor de interne bevoegdheid. Subsidiair is de rechtbank van het arrondissement Brussel bevoegd (art. 13 Wb.IPR).

7. De **basisregel** is eenvoudig: bevoegd is de rechter van de lidstaat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft op het ogenblik van het instellen van de vordering (art. 8 Brussel Ibis-Vo). Het begrip “gewone verblijfplaats” krijgt een eigen, Europese, invulling. Zo heeft het Hof van Justitie reeds herhaaldelijk geoordeeld dat dit de plaats is die een zekere integratie van het kind in een sociale en familiale omgeving tot uitdrukking brengt (Concrete criteria kunnen worden gevonden in o.m. H.v.J., 2 april 2009, C-523/07 (A), zie <http://curia.europa.eu>).

Kan de gewone verblijfplaats van het kind niet worden vastgesteld, dan zijn de rechtbanken bevoegd van de lidstaat waar het kind zich bevindt. Dit opvangforum kan ook worden gebruikt voor vluchtelingen (art. 13 Brussel Ibis-Vo).

8. Deze basisregel kent evenwel een heel aantal **uitzonderingen**, die in het kader van deze nieuwsbrief slechts beknopt worden opgesomd. Voor een meer gedetailleerde bespreking van de diverse regels wordt graag verwezen naar de voormelde Praktische Gids.

- wanneer het kind op een “wettige” manier verhuist naar een andere lidstaat (dus niet in het geval van kinderontvoering), dan behoudt de rechter van de vorige gewone verblijfplaats, onder bepaalde voorwaarden, gedurende drie maanden zijn internationale bevoegdheid om een reeds gegeven beslissing over het omgangsrecht te wijzigen (art. 9 Brussel Ibis-Vo); Verhuist het kind buiten de EU, biedt de Brussel Ibis-Vo geen bevoegdheid meer;
- in geval van kinderontvoering blijft de rechter van de gewone verblijfplaats van het kind onmiddellijk voorafgaand aan de ontvoering bevoegd. Verschuiving van de

internationale bevoegdheid kan enkel in welbepaald omschreven gevallen (art. 10 Brussel Ibis-Vo);

- in geval van terugkeer van het kind op grond van het Haags Kinderontvoeringsverdrag van 25 oktober 1980 gelden de bijzondere bevoegdheidsregels van art. 11 Brussel Ibis-Vo (intern aangevuld door de arts. 1322 e.v. Ger.W.).

9. Daarnaast gelden volgende **bijzondere bevoegdheidsregels**:

- In bepaalde gevallen kunnen vorderingen over ouderlijke verantwoordelijkheid worden gebracht voor dezelfde rechtbank als de echtscheiding (vastgesteld volgens de arts. 3 tot 7 Brussel Ibis-Vo). Deze bevoegdheid van de echtscheidingsrechter blijft bestaan tot op het ogenblik van een definitieve beslissing of een andere wijze van beëindiging van de echtscheidingsprocedure (art. 12, 1ste lid Brussel Ibis-Vo);
- Partijen kunnen ook kiezen voor de rechter van een lidstaat waarmee het kind een nauwe band heeft, indien deze keuze in het belang van het kind is. Een dergelijke forumkeuze kan ook stilzwijgend worden gemaakt (art. 12, 3de lid Brussel Ibis-Vo).

10. Opmerkelijk is dat de Belgische rechter, zelfs indien hij op basis van één van deze regels bevoegd is, de zaak geheel of gedeeltelijk kan **verwijzen** naar de rechtbank van een andere lidstaat die beter geplaatst is om de zaak te horen (art. 15 Brussel Ibis-Vo). Het initiatief voor deze doorverwijzing kan komen van de rechter zelf, één van de partijen, of de rechter van een andere lidstaat. Komt het initiatief van een rechter, dan moet tenminste één van de partijen akkoord zijn met de doorverwijzing.

Deze mogelijkheid tot "doorverwijzing", geïnspireerd op het common law-leerstuk van de *forum non conveniens*, is nieuw voor de Belgische rechter. Bovendien vereist deze bepaling een zekere samenwerking en rechtstreekse communicatie tussen de rechtbanken in kwestie, waarvan de concrete toepassing door de Brussel Ibis-Vo niet wordt geregeld.

De rechtstreekse communicatie in de praktijk

De Brussel Ibis-Vo steunt op het principe dat rechters uit verschillende lidstaten moeten samenwerken en overleggen om, in het belang van het kind, de rechter te vinden die het best geschikt is om over dit kind te oordelen. Volgens de Verordening moet de Belgische rechter, indien hij bijv. van oordeel is dat een Spaanse collega beter geschikt is om over het gezagsrecht van de kinderen te oordelen, deze collega contacteren en hem de vraag voorleggen of hij zijn bevoegdheid wil aanvaarden. Hoe gebeurt deze communicatie in de praktijk?

In de eerste plaats rijzen een aantal praktische problemen. Zo moet de Belgische rechter achterhalen welke Spaanse rechter desgevallend materieel en territoriaal bevoegd is. Hierbij

kan de Justitiële atlas van de Europese Commissie behulpzaam zijn (ctrl+klik op http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_jmm_information_nl.htm). Lukt het niet via dit elektronisch instrument, dan kan de hulp worden ingeroepen van de centrale autoriteit (de FOD Justitie – contactgegevens zie supra nr.5). Deze autoriteit kan desgevallend ook bijstand bieden bij de vertaling van de noodzakelijke documenten. Concreet kan de communicatie, volgens de Europese Commissie, plaatsvinden via telefoon, e-mail of videoconferentie-gesprekken.

Naast deze praktische problemen rijst echter een meer principiële probleem. Het Belgische (burgerlijk) procesrecht gaat immers uit van een procedure op tegenspraak. Het systeem van de rechtstreekse communicatie gaat daarentegen uit van contacten tussen rechters, zonder dat partijen hierbij betrokken zijn. Zich bewust van dit probleem werken zowel de Europese Unie als de Haagse Conferentie aan een "good practices"-handleiding om deze rechtstreekse communicatie tussen magistraten in goede banen te leiden. Zodra deze werkzaamheden resulteren in een gepubliceerd document, zal dit via een volgende nieuwsbrief worden verspreid

De kernprincipes van de thans reeds voorgestelde "good practices" zijn dat de procespartijen op de hoogte gebracht moeten worden van de geplande "gesprekken", dat hiervan ook een weergave (bijv. kopie van het e-mailverkeer tussen de magistraten) wordt meegedeeld aan partijen en dat deze wordt opgenomen in het procesdossier. Voor zover als mogelijk moet worden gewerkt met bijv. een videoconferentie in aanwezigheid van partijen. Uiteraard wordt idealiter het Belgisch gerechtelijk wetboek aangepast om deze Europese verplichting tot het houden van rechtstreekse gesprekken tussen Europese magistraten een duidelijk omlijnd wettelijk kader te geven.

In afwachting van een wettelijke regeling is het aan elke Belgische magistraat om, bij de toepassing van de Brussel IIbis-Vo, toch te streven naar rechtstreekse contacten met de Europese collega's indien hij van oordeel is dat één van deze collega's beter geschikt is om de zaak te beoordelen. Wel dient bij dit contact het recht op tegenspraak zoveel als mogelijk te worden gerespecteerd, door bijv. het vooraf aankondigen aan de procespartijen van geplande contacten, en het medelen aan deze partijen van een weerslag van eventueel gevoerde gesprekken.

C. *Wat is de rechtskracht van een beslissing in de andere EU-landen?*

11. Een buitenlandse beslissing inzake ouderlijke verantwoordelijkheid moet van rechtswege worden erkend door de Belgische rechter. Wil een partij deze beslissing laten uitvoeren op Belgisch grondgebied, desnoods met dwangmiddelen, dan dient zij hiertoe in principe (zie nr.12) wel een procedure te voeren om de toelating te bekomen (het zogenaamde "exequatur").

Net als de Brussel I-Vo voorziet de Brussel Ibis-Vo een eenvoudige en snelle exequaturprocedure die in een eerste fase niet op tegenspraak verloopt. Hierbij dient de verzoeker bepaalde stukken, waaronder een expeditie van de beslissing, neer te leggen. Het exequatur kan enkel worden geweigerd op één van de gronden, limitatief opgesomd in art. 23 Brussel Ibis-Vo. De exequaturrechter moet deze weigeringsgronden ambtshalve onderzoeken. Noch de bevoegdheid van de buitenlandse rechter noch de juistheid van de buitenlandse beslissing mag worden gecontroleerd.

12. Nieuw in de Brussel Ibis-Vo is dat bepaalde beslissingen inzake ouderlijke verantwoordelijkheid **rechtstreeks uitvoerbaar** zijn in de EU-lidstaten (met uitzondering van Denemarken), dus zonder dat in deze lidstaten eerst een exequaturprocedure moet worden gevoerd.

Concreet kunnen:

- "positieve" beslissingen inzake het omgangsrecht (beslissingen die een omgangsrecht toestaan – art. 41 Brussel Ibis-Vo), en
- welbepaalde beslissingen inzake kinderontvoering (met name beslissingen waarbij de terugkeer van het kind wordt bevolen nadat in de staat van de ontvoering een zogenaamde beslissing tot niet-terugkeer is gegeven - art. 42 Brussel Ibis-Vo)

in al deze lidstaten worden uitgevoerd op voorwaarde dat deze in het land van oorsprong uitvoerbaar zijn verklaard en vergezeld zijn van het certificaat, opgenomen in de bijlagen van de verordening. Dit certificaat moet worden ingevuld door de rechter die de beslissing heeft geveld.

13. Belangrijk om weten is dat elke EU-rechter, ook de Belgische rechter, die één van deze beslissingen velt, dit certificaat **ambtshalve** moet afleveren. Beveelt de Belgische rechter bijv. dat een Belgisch kind samen met zijn Nederlandse vader op vakantie mag naar Denemarken, dan is de Belgische rechter, volgens de Brussel Ibis-Vo, verplicht om bij deze beslissing het certificaat opgenomen in bijlage III bij de verordening, af te leveren.

Wel kan hij dit certificaat slechts afleveren na een verplichte controle van een aantal procedurele waarborgen. Eén van de belangrijkste vereisten is dat alle partijen, met inbegrip van het kind, worden gehoord. Dit verhoor moet gebeuren volgens de regels van het interne recht, desgevallend met toepassing van de regels van de Europese Bewijsverordening. Als het kind niet kan worden gehoord, geeft de rechter het best de redenen hiertoe aan in zijn beslissing.

De verschillende in te vullen certificaten kunnen worden teruggevonden op de link: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_jmm_filling_be_nl.htm. Het certificaat wordt opgemaakt in de taal van de beslissing. Wel is een gewaarmerkte vertaling vereist van de modaliteiten van het omgangsrecht en van de maatregelen met het oog op de terugkeer. Deze vertaling dient te gebeuren in een taal erkend door de lidstaat van de

tenuitvoerlegging. Om welke talen het gaat, kan worden terug gevonden in de Justitiële Atlas (klik op "kennisgevingen tussen lidstaten" en kies de lidstaat in kwestie).

D. De FOD Justitie kan de Belgische magistraat een helpende hand reiken bij de toepassing van de Brussel Ibis-Vo...³

14. Het laatste deel van de Brussel Ibis-Vo regelt de samenwerking tussen de centrale autoriteiten inzake ouderlijke verantwoordelijkheid. De bedoeling is dat deze autoriteiten informatie verzamelen en uitwisselen over de situatie van het kind en de lopende procedures, informatie en bijstand verlenen aan de belanghebbenden over de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen, en de communicatie tussen de gerechten ondersteunen door bemiddeling (art. 55 Brussel Ibis-Vo).

De Belgische centrale autoriteit is de FOD Justitie. Deze is dagelijks bereikbaar via e-mail, fax of telefoon. In het weekend en op feestdagen is er een permanentie voorzien voor dringende gevallen

(http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/kinderen_en_jongeren/internationale_kinderontvoering). De meeste vragen aan deze autoriteit hebben betrekking op het localiseren van minderjarigen en het vaststellen van hun leefomstandigheden van minderjarigen.

15. Hierna volgen twee voorbeelden van een concrete situatie waarin de FOD Justitie de Belgische magistraat een helpende hand kan bieden.

a) *Internationale kinderontvoeringen*. Art. 11 Brussel Ibis-Vo verwijst voor de terugkeer van ontvoerde kinderen naar het Haagse Kinderontvoeringsverdrag. Een partij kan zich op dit verdrag beroepen om de terugkeer van het kind te bekomen. De rechter van de lidstaat waar het kind zich bevindt, kan dit verzoek afwijzen door een zogenaamde beslissing tot niet-terugkeer.

Een Belgische rechter, die een dergelijke beslissing treft, kan een beroep doen op de FOD Justitie om een afschrift van dit vonnis, samen met het zittingsverslag over te maken aan de centrale autoriteit of de gerechten van de lidstaat waar het kind verbleef voor de ontvoering. Het staat dit gerecht vrij nadien toch de terugkeer te bevelen. Verbleef het kind vóór zijn ontvoering in België, dan maakt de FOD Justitie deze documenten over aan de bevoegde Belgische rechtbank van eerste aanleg, die de procedure vervolgens zelf verder moet voeren.

De meeste kinderontvoeringen vinden plaats tussen Europese landen. Zo heeft de FOD Justitie in 2010 124 dossiers en in 2011 146 dossiers geopend waarin Belgische rechtbanken hetzij om de terugkeer van ontvoerde kinderen verzochten, hetzij deze terugkeer weigerden.

---

³ Tekst opgesteld door Josiane Paul, Adviseur - Diensthoofd Dienst Internationale samenwerking in Burgerlijke Zaken - FOD Justitie, Belgisch contactpunt EJN.

b) *Plaatsing van een kind in een andere lidstaat* (art. 56 Brussel IIbis-Vo). Besluit de Belgische rechter om een minderjarige te plaatsen in een pleeggezin in een andere lidstaat, dan dient hij voorafgaandelijk de centrale autoriteit of het gerecht van dit lidstaat daarvan in kennis te stellen. Deze contacten kunnen, en moeten soms, via de FOD Justitie gebeuren, die bijvoorbeeld kan nagaan of de omstandigheden waarin de minderjarige zou worden geplaatst in overeenstemming zijn met zijn belang.

E. *Rol van het Hof van Justitie van de EU*

16. Zoals reeds opgemerkt, zijn de begrippen die worden gebruikt in de Brussel IIbis-Vo (bijv. "omgangsrecht", "kind", "gewone verblijfplaats", ...) Europese begrippen. Deze kunnen dan ook niet zomaar gelijkgesteld worden met gelijkaardige begrippen uit het nationale recht.

Bij twijfel over de precieze draagwijdte van begrippen uit de verordening, is het raadzaam om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie. Sinds de inwerkingtreding van het verdrag van Lissabon kan elke Belgische rechter – ook de rechter die niet in laatste aanleg zetelt – een dergelijke vraag stellen. Mits bijzondere motivering kunnen deze vragen ook via de prejudiciële spoedprocedure worden behandeld. Dergelijke prejudiciële vragen worden doorgaans binnen de zes maanden beslecht. Deze spoedprocedure is beschreven in de vorige nieuwsbrief, te consulteren op de website van het IGO (www.igo-ifj.be), onder de rubriek "Opleidingen - internationaal".

17. Een overzicht van de reeds gevelde interpretatieve arresten in verband met de Brussel IIbis-Vo kan worden gevonden op <http://curia.europa.eu>: ga, na de taalkeuze, naar het zoekformulier en typ "2201/2003" (het referentienummer van de verordening) in als zoekterm. Een goede, beknopte bespreking van de belangrijkste arresten verscheen ook in A. Nuyts en H. Boularbah, "Droit international privé européen (2010-2011), *J.D.E.* 2011, 308-310.

Zoals reeds aangegeven in een vorige nieuwsbrief, kan elkeen die op de hoogte wil blijven van de recente arresten van het Hof van Justitie (met een impact op de Belgische wetgeving) zich ook inschrijven op de elektronische nieuwsbrief, verspreid door de Nederlandstalige sectie van de pers- en voorlichtingsdienst van het Hof van Justitie, via een e-mail naar Stefaan.Van_der_jeught@curia.europa.eu.

II. Recente rechtspraak inzake Europees privaatrecht⁴

A. H.v.J. 25 oktober 2011, C-509/09 en C-161/10, *eDate* en *Martinez* (grote kamer)
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=111742&pageIndex=0&doclang=NL&mode=doc&dir=&occ=first&part=1&cid=6139>

Art. 5 §3 Brussel I-Vo verleent ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad bevoegdheid aan de rechter van de "plaats waar het schadeverwekkend feit zich heeft

---

⁴ Tekst opgesteld door Ilse Couwenberg

voorgedaan of zich kan voordoen". Volgens de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie heeft de schadelijder hierbij de keuze tussen de plaats van de schadeverwekkende gebeurtenis en de plaats waar de schade is ingetreden.

Een belangrijke beperking geldt evenwel in geval van grensoverschrijdende laster. In het arrest *Shevill* heeft het hof immers geoordeeld dat de rechter van de plaats waar een beledigende publicatie wordt verspreid zich enkel kan uitspreken over de schade die zich in zijn land heeft voorgedaan. Wil het slachtoffer de schade, geleden door de aantasting van zijn goede naam volledig vergoed zien, dan dient hij te dagvaarden voor de rechter van de plaats van vestiging van de uitgever.

In de gevoegde zaken *eDate* en *Martinez* wordt het hof de vraag voorgelegd of deze bevoegdheidsbeperking ook geldt wanneer de grensoverschrijdende onrechtmatige daad wordt gepleegd via andere media, zoals het internet. Concreet betroffen beide zaken klachten van personen die zich gekrenkt voelden in hun persoonlijkheidsrechten door een publicatie op het internet. Rekening houdend met de eigen kenmerken van dit medium, waardoor een publicatie onmiddellijk en wereldwijd beschikbaar is, verleent het hof het slachtoffer een bijkomende bevoegdheidsgrond. Zo kan een persoon die zich gekrenkt voelt door een publicatie op het internet, zijn vordering tevens brengen voor de rechter van de plaats waar hij het centrum van zijn belangen heeft. Meestal zal dit zijn gewone verblijfplaats zijn. Deze rechter kan, net als de rechter van de plaats van vestiging van de "uitgever", de volledige schade beoordelen. De bevoegdheid van de rechter van de plaats waar het internetartikel toegankelijk is of was (indien verschillend van de gewone verblijfplaats van het slachtoffer), blijft beperkt tot de schade, veroorzaakt in die lidstaat.

B. H.v.J. 17 november 2011, C-412/10, *Homawoo*

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=114585&pageIndex=0&doclang=NL&mode=doc&dir=&occ=first&part=1&cid=23091>

Zoals in een vorige nieuwsbrief reeds uiteengezet, heeft de onzorgvuldige formulering van een aantal slotbepalingen van de Rome II-Vo twijfel doen ontstaan over het temporele toepassingsgebied van de eenvormige verwijzingsregels voor niet-contractuele verbintenissen. Zo bepaalt art. 31 dat de Rome II-Vo van toepassing is op gebeurtenissen na de inwerkingtreding van deze verordening (zijnde 31 juli 2007), terwijl art. 32 voorziet dat de verordening "met ingang van 11 januari 2009" van toepassing is. De vraag rijst dan ook of de rechter, die na 11 januari 2009 wordt gevat, deze verwijzingsregels moet toepassen op schadegevallen die zich hebben voorgedaan tussen 31 juli 2007 en 11 januari 2009.

In het arrest *Homawoo* geeft het hof eindelijk duidelijkheid: de Rome II-verordening is enkel van toepassing op schadegevallen die zich vanaf 11 januari 2009 hebben voorgedaan. Noch de datum van het aanvatten van de procedure, noch de datum waarop de rechter de vraag naar het toepasselijk recht dient te beoordelen, is relevant.

C. Hof van Justitie 17 november 2011, C-327/10, *Lindner*

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=114583&pageIndex=0&doclang=NL&mode=doc&dir=&occ=first&part=1&cid=16143>

Het arrest *Lindner* is in meerdere opzichten merkwaardig... Zo verkondigt het Hof van Justitie voor het eerst uitdrukkelijk dat de bevoegdheidsregels van de Brussel I-verordening ook van toepassing zijn wanneer de verweerder geen gekende vaste woonplaats heeft op het EU-grondgebied. Voor de toepassing van deze regels volstaat het dat het voorgelegde geschil vragen doet rijzen over de internationale bevoegdheid van de gediëerde rechter. Een dergelijke situatie doet zich voor zodra de verweerder een vreemde nationaliteit heeft. Onvermijdelijk rijst dan de vraag welke Europese bevoegdheidsregel concreet toepasbaar is vermits – met uitzondering van art. 22 Brussel I-verordening – alle regels van de Brussel I-verordening gesteund zijn op de bevoegdheid van (minstens één van) de procespartijen.

Hierbij verwijst het Hof naar de concrete omstandigheden van het voorgelegde geschil: de heer Lindner, een Duitser met woonplaats in Tsjechië, heeft een hypotheeklening afgesloten bij een Tsjechische bank. De aflossingen werden niet betaald waarna de bank de heer Lindner dagvaardde voor de rechter van zijn woonplaats (zoals opgegeven in de leningovereenkomst). De heer Lindner bleek evenwel te zijn verhuisd zonder opgave van een nieuwe woonplaats, hoewel hij hier contractueel toe was verplicht. Deze nieuwe woonplaats kon ook door de rechtbank niet worden achterhaald.

Het hof is van oordeel dat in deze concrete omstandigheden, met name waar de – langlopende – leningovereenkomst de consument verplicht elke adreswijziging mee te delen, de consument deze woonplaats verlaat, de nieuwe woonplaats van de consument niet met toepassing van art. 59 Brussel I-Vo kan worden bepaald en er evenmin voldoende aanwijzingen zijn dat deze consument zijn woonplaats buiten de Europese Unie heeft, art. 16 §2 Brussel I-Vo bevoegdheid verleent aan de rechter van de laatst gekende woonplaats van de consument. Het hof voegt hieraan toe dat de Brussel I-verordening zich niet verzet tegen de toepassing van een nationale procesregel die het mogelijk maakt een procedure te voeren tegen en in afwezigheid van een persoon met een onbekende woonplaats op voorwaarde dat de rechter bij wie de zaak aanhangig is, alvorens uitspraak te doen, heeft nagegaan dat alle stappen die nodig zijn om de verweerder te vinden met spoed en goede trouw zijn ondernomen.

Onduidelijk is wat de precieze draagwijdte is van deze uitspraak. Het antwoord van het Hof lijkt immers erg toegespitst op de feitelijke omstandigheden van deze concrete zaak. De vraag rijst dan ook of de bevoegdheid van de rechter van de laatste gekende woonplaats enkel geldt voor contracten waarin de tegenpartij verplicht is een woonplaatswijziging te melden, of ook voor andere consumentencontracten, of zelfs voor alle situaties waarin een partij zijn woonplaats “verlaat”? Ook dit begrip is onduidelijk. Wanneer is een woonplaats immers “verlaten”? Volstaat het niet-aangeven van het nieuwe adres? Hopelijk volgt er snel duidelijkheid!

D. Hof van Justitie 1 december 2011, C-145/10, *Painer*

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=115785&pageIndex=0&doclang=NL&mode=doc&dir=&occ=first&part=1&cid=19942>

Naar aanleiding van de ontvoering van Natascha Kampuch verspreidde de Oostenrijkse politie oude schoolfoto's van deze persoon, gemaakt door de fotografe Painer. Na de ontsnapping van Kampuch en vóór haar eerste verschijning in het openbaar, publiceerden een aantal kranten en tijdschriften deze foto's zonder vermelding van de naam van de auteur van deze foto's. Painer protesteerde tegen deze publicatie en vorderde voor de Oostenrijkse rechter de stopzetting van de verdere reproductie en/of distributies van de foto's, alsook de veroordeling van de uitgeverijen in kwestie, gevestigd in Oostenrijk en Duitsland, tot het betalen van een schadevergoeding.

Naast een aantal auteursrechtelijke vragen werd aan het Hof van Justitie de vraag voorgelegd of al deze partijen, met toepassing van art. 6 §1 Brussel I-verordening, voor dezelfde rechter konden worden gedagvaard, vermits de rechtsgrond van de voorgehouden inbreuken per lidstaat verschilde. Het Hof ziet hierin geen probleem: het gegeven dat de vorderingen die tegen meerdere verweerders wegens inhoudelijk identieke inbreuken op het auteursrecht zijn ingediend, op per lidstaat verschillende nationale rechtsgronden berusten, verhindert niet dat deze allen voor dezelfde rechter kunnen worden gebracht. De concrete grondslag van de respectieve vorderingen is voor de toepassing van deze bepaling bijgevolg irrelevant.

E. Hof van Justitie 15 december 2011, C-384/10, *Voogsgeerd*

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=116682&pageIndex=0&doclang=NL&mode=doc&dir=&occ=first&part=1&cid=24118>

De Nederlander Voogsgeerd sloot op de zetel van de Antwerpse firma Naviglobe een arbeidsovereenkomst met de Luxemburgse SA Naviger, in uitvoering waarvan hij als eerste machinist werkte op schepen van Naviger met de Noordzee als vaargebied. Na zijn ontslag vordert Voogsgeerd voor de Antwerpse arbeidsrechtbank de veroordeling van beide firma's tot het betalen van de ontslagvergoeding, voorzien in de wet van 3 juli 1978. Hierbij voert hij aan dat hij door Naviglobe in dienst was genomen, en hij zijn werk ook hoofdzakelijk in België had verricht vermits hij zijn instructies kreeg van Naviglobe en daar na elke zeereis terugkeerde. Met verwijzing naar art. 6 §2a EVO (thans art. 8 §1 Rome I-verordening) werpt Voogsgeerd op dat hij, ondanks de keuze voor het Luxemburgse recht in de arbeidsovereenkomst, steeds een beroep kan doen op dwingende bepalingen van het recht van deze gewoonlijke tewerkstelling.

Deze stelling wordt door de Antwerpse rechter verworpen, die van oordeel is dat er *in casu* geen sprake is van een "gewoonlijke tewerkstelling". Vermits Voogsgeerd door een Luxemburgse vestiging in dienst is genomen, kan hij, met toepassing van art. 6 §2b EVO, enkel een beroep doen op de dwingende Luxemburgse regels. Na cassatieberoep van Voogsgeerd beslist het Hof van Cassatie het Europese hof te ondervragen over de draagwijdte van dit art. 6 §2b EVO.

In zijn antwoord beklemtoont het Hof van Justitie dat de rechter, die het recht toepasselijk op een arbeidscontract moet bepalen, de rangorde van art. 6 §2 EOV dient te respecteren. Bijgevolg dient de rechter eerst na te gaan of er geen sprake is van een "plaats van gewoontelijke tewerkstelling" in de zin van art. 6 §2a EVO. In het arrest *Koelzsch* heeft het Hof reeds aangegeven dat dit begrip ruim dient te worden uitgelegd, en ook de situatie van tewerkstelling in verschillende landen kan omvatten, op voorwaarde dat de rechter kan bepalen met welke staat de arbeid een duidelijk aanknopingspunt heeft. Hierbij kan rekening worden gehouden met o.m. de plaats van waaruit de werknemer zijn transportopdrachten verricht, zijn instructies ontvangt en zijn werk organiseert. Blijkt deze plaats steeds dezelfde te zijn, dan is dit de plaats van de gewoontelijke tewerkstelling.

Wel beantwoordt het Hof van Justitie de gestelde prejudiciële vragen voor het geval dat de verwijzende rechter zou oordelen dat er *in casu* geen plaats is die aan deze voorwaarden voldoet. Hierbij verduidelijkt het Hof dat art. 6 §2b EVO restrictief dient te worden geïnterpreteerd. Dit betekent dat het begrip "vestiging van de werkgever die de werknemer in dienst heeft genomen", uitsluitend verwijst naar de vestiging met wie de arbeidsovereenkomst is afgesloten en niet naar de vestiging waaraan de werknemer voor zijn effectieve tewerkstelling is verbonden. De term "vestiging" doelt op elke vaste inrichting van een onderneming zonder dat deze inrichting aan bepaalde vormvereisten zoals het bezit van rechtspersoonlijkheid moet voldoen. Tot slot kan een vestiging van een andere onderneming dan de formele werkgever slechts als de vestiging, bepalend voor het toepasselijk recht, worden beschouwd wanneer aan de hand van objectieve elementen wordt aangetoond dat de werkelijke situatie inderdaad verschilt van deze weergegeven in de arbeidsovereenkomst.

III. Varia

- In het kader van de "Uitwisseling van beroepservaringen tussen magistraten over specifieke problemen van Gerechtelijk recht", organiseert het IGO op 12 maart 2012 een studienamiddag over de praktische toepassing van de Verordening tot invoering van een Europese Executoriale Titel, de zogenaamde EET-Vo (voor meer info ctrl + klik op www.igo-ifj.be/nl/events/mag_nl).
- Van 16 april 2012 tot 19 april 2012 vindt in Durbuy een residentieel seminarie plaats, gewijd aan "Family Mediation and Guidance in Cross-Border Disputes Within the EU: How to Improve Practices". Inschrijving kan via het IGO (voor meer info ctrl + klik op www.igo-ifj.be/nl/events/inter_nl).
- Op 20 juni 2012 organiseert de echtscheidingskamer van het hof van beroep te Gent een lezing naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Rome III-Vo op 21 juni 2012. Mevrouw Verhellen, wetenschappelijk medewerkster van het IPR departement van de Ugent, zal hierbij een uiteenzetting geven over de praktische toepassing van deze verordening en de interactie met andere, verwante, verordeningen (waaronder de

Alimentatie-Vo). Deze lezing gaat door op 20 juni 2012 om 14h in het gerechtsgebouw, Koophandelplein 23 te Gent. Inschrijven kan op a.deene@scarlet.be.

IV. Overzicht van wetgeving en rechtspraak geselecteerd uit het PB van januari 2012⁵

A. Wetgeving

- Richtsnoeren betreffende de toepassing van Richtlijn 2004/113/EG op verzekeringen, in het licht van het arrest van het Hof van Justitie van de EU in zaak C-236/09 (Test-Aankoop), op <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:011:0001:0011:NL:PDF>

B. Rechtspraak

Burgerlijk en Gerechtelijk Recht

Verordening (EG) nr. 864/2007 van 11 juli 2007 betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen („Rome II”)

- De artikelen 31 en 32 van verordening 864/2007, gelezen in samenhang met artikel 297 VWEU, moeten aldus worden uitgelegd dat een nationale rechterlijke instantie deze verordening enkel dient toe te passen op schadeveroorzakende gebeurtenissen die zich vanaf 11 januari 2009 hebben voorgedaan en dat de datum van de inleiding van de procedure tot schadevergoeding of de datum van de vaststelling van het toepasselijke recht door de rechterlijke instantie bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, geen invloed op de bepaling van de temporele werkingssfeer van deze verordening heeft.

(HvJ 17 november 2011, Deo Antoine Homawoo, C-412/10)

Artikel 87 van de Auteurswet van 30 juni 1994

De richtlijnen:

- 2000/31/EG van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt („richtlijn inzake elektronische handel”);
- 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij;
- 2004/48/EG van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten;
- 95/46/EG van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en
- 2002/58/EG van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie),

---

⁵ Selectie gemaakt door Amaryllis Bossuyt.

samen gelezen en uitgelegd tegen de achtergrond van de vereisten die voortvloeien uit de bescherming van de toepasselijke grondrechten, moeten aldus worden uitgelegd dat zij eraan in de weg staan dat een internetprovider door de rechter wordt gelast een filtersysteem in te voeren

- voor alle elektronische communicatie via zijn diensten, met name door het gebruik van „peer-to-peer“-programma's;
- dat zonder onderscheid op al zijn klanten wordt toegepast;
- dat preventief werkt;
- dat uitsluitend door hem wordt bekostigd, en
- dat geen beperking in de tijd kent,

dat in staat is om op het netwerk van deze provider het verkeer van elektronische bestanden die een muzikaal, cinematografisch of audiovisueel werk bevatten waarop de verzoeker intellectuele-eigendomsrechten zou hebben, te identificeren, om de overbrenging van bestanden waarvan de uitwisseling het auteursrecht schendt, te blokkeren.

(HvJ 24 november 2011, Scarlet Extended, C-70/10)

Verordening 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- 1. Verordening 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat de toepassing van de bevoegdheidsregels van die verordening veronderstelt dat de situatie aan de orde in het geding dat aanhangig is bij een gerecht van een lidstaat, vragen doet rijzen over de bepaling van de internationale bevoegdheid van dat gerecht. Een dergelijke situatie doet zich voor in een zaak waarin bij een gerecht van een lidstaat een vordering is ingesteld tegen een onderdaan van een andere lidstaat waarvan de woonplaats bij dat gerecht onbekend is.

2. Verordening nr. 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat

- in een situatie waarin een consument die partij is bij een overeenkomst voor een langlopende lening voor een onroerend goed die gepaard gaat met een verplichting de medecontractant te informeren over elke adreswijziging, en die zijn woonplaats verlaat voordat tegen hem een vordering wordt ingesteld wegens schending van zijn contractuele verplichtingen, de gerechten van de lidstaat waar zich de laatste bekende woonplaats van de consument bevindt bevoegd zijn om krachtens artikel 16, lid 2, van de verordening, kennis te nemen van die vordering indien zij er niet in slagen om overeenkomstig artikel 59 van de verordening de huidige woonplaats van de verweerder te bepalen, en evenmin over afdoende aanwijzingen beschikken om de vaststelling te rechtvaardigen dat de verweerder zijn woonplaats werkelijk buiten het grondgebied van de Unie heeft;
- die verordening zich niet verzet tegen de toepassing van een bepaling van het interne procesrecht van een lidstaat die ter vermindering van een situatie waarin de eiser de toegang tot de rechter wordt ontzegd, de mogelijkheid biedt een procedure te voeren tegen en in afwezigheid van een persoon met onbekende verblijfplaats, mits de rechter bij wie de zaak aanhangig is, alvorens uitspraak te doen, zich ervan heeft vergewist dat alle stappen die nodig zijn om de verweerder te vinden, met spoed en te goeder trouw zijn ondernomen.

(HvJ 17 november 2011, Hypoteční banka, C-327/10)

Richtlijn 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij

- Richtlijn 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, en meer bepaald artikel 3, lid 1, van deze richtlijn, moeten aldus worden uitgelegd dat zij uitsluitend betrekking hebben op de

mededeling aan publiek dat niet aanwezig is op de plaats waar de mededeling wordt gedaan, met uitsluiting van elke andere rechtstreeks verrichte mededeling van een werk dat wordt opgevoerd op een voor het publiek toegankelijke plaats, ongeacht de wijze van openbare uitvoering of rechtstreekse opvoering van het werk.

(HvJ 24 november 2011, Circul Globus București, C-283/10)

Handelsrecht, Financieel en Economisch Recht

Verordening 1346/2000 van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures

- 1. De uitdrukking „de voorwaarden die gesteld worden” van artikel 3, lid 4, sub a, van verordening 1346/2000, die verwijst naar de voorwaarden die volgens het recht van de lidstaat waar het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar zich bevindt, de opening van een hoofdinsolventieprocedure in deze staat verhinderen, moet aldus worden uitgelegd dat zij geen betrekking heeft op de voorwaarden waardoor bepaalde specifieke personen worden uitgesloten van de groep personen die bevoegd zijn om de opening van deze procedure aan te vragen.

2. De term „schuldeiser” van artikel 3, lid 4, sub b, van deze verordening, die wordt gebruikt ter aanduiding van de groep personen die bevoegd zijn om de opening van een zelfstandige territoriale procedure aan te vragen, moet aldus worden uitgelegd dat daaronder niet een autoriteit van een lidstaat valt die volgens het nationale recht van deze staat tot taak heeft in het algemeen belang te handelen, maar die noch als schuldeiser noch namens en voor rekening van de schuldeisers handelt.

(HvJ 17 november 2011, Zaza Retail, C-112/10)

Fiscaal recht

Richtlijn 2006/112/EG van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van BTW en de door haar ingetrokken Richtlijn 6, 77/388/EEG van 17 mei 1977 BTW, omzetbelasting, uniforme grondslag

- Artikel 5, lid 8, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) moet aldus worden uitgelegd dat als een overgang van het geheel of een gedeelte van een algemeenheid van goederen in de zin van deze bepaling moet worden aangemerkt de eigendomsoverdracht van de goederenvoorraad en de winkeluitrusting van een detailhandelszaak tegelijk met de verhuur voor onbepaalde tijd van de winkelruimte aan de verkrijger, maar waarbij de huurovereenkomst door beide partijen op korte termijn kan worden opgezegd, op voorwaarde dat de overgedragen goederen volstaan opdat deze verkrijger een autonome economische activiteit duurzaam kan voortzetten.

(HvJ 10 november 2011, Lüdenscheid, C-444/10)

- 1. Het beginsel van fiscale neutraliteit moet aldus worden uitgelegd dat een verschil in behandeling voor de btw van twee verrichtingen van diensten die vanuit het oogpunt van de consument gelijk of soortgelijk zijn en aan dezelfde behoeften van deze laatste voldoen, volstaat om te kunnen spreken van schending van dat beginsel. Om van schending te kunnen spreken hoeft dus niet tevens te worden aangetoond dat daadwerkelijk sprake is van mededinging tussen de betrokken diensten of verstoring van de mededinging wegens dat verschil in behandeling.

2. Wanneer twee kansspelen voor de toekenning van een vrijstelling van de belasting over de toegevoegde waarde krachtens artikel 13, B, sub f, van de

Zesde richtlijn (77/388/EEG) verschillend worden behandeld, moet het beginsel van fiscale neutraliteit aldus worden uitgelegd dat niet in de beschouwing dient te worden betrokken dat die twee spelen tot verschillende vergunningcategorieën behoren en aan verschillende regelgeving op het gebied van beheersing en regulering zijn onderworpen.

3. Bij de beoordeling, gelet op het beginsel van fiscale neutraliteit, of twee typen gokmachines soortgelijk zijn en voor de btw gelijk moeten worden behandeld, moet worden nagegaan of het gebruik van de twee typen vanuit het oogpunt van de gemiddelde consument vergelijkbaar is en aan dezelfde behoeften van deze laatste beantwoordt, waarbij meer in het bijzonder in de beschouwing kunnen worden betrokken de minima en de maxima van de inzet en de prijzen en de kansen om te winnen.

4. Het beginsel van fiscale neutraliteit moet aldus worden uitgelegd dat een belastingplichtige niet met een beroep op schending van dat beginsel teruggaaf van de over bepaalde dienstverrichtingen betaalde btw kan vorderen, wanneer de belastingdienst van de betrokken lidstaat in de praktijk soortgelijke diensten als vrijgestelde prestaties heeft behandeld ofschoon deze krachtens de toepasselijke nationale regelgeving niet zijn vrijgesteld van btw.

5. Het beginsel van fiscale neutraliteit moet aldus worden uitgelegd dat een lidstaat die van de door artikel 13, B, sub f, van de Zesde richtlijn (77/388) geboden beoordelingsbevoegdheid gebruik heeft gemaakt en van btw heeft vrijgesteld het bieden van gelegenheid tot het beoefenen van kansspelen van welke aard, maar een categorie automaten die aan bepaalde criteria voldoen van die vrijstelling heeft uitgesloten, tegen een op schending van dat beginsel gebaseerd verzoek om teruggaaf van btw niet kan aanvoeren dat hij met de vereiste zorgvuldigheid had gereageerd op de ontwikkeling van een nieuw type automaat dat niet aan die criteria beantwoordde.

(HvJ 10 november 2011, Rank Group PLC, gevoegde zaken C-259/10 en C-260/10)

Verordening 2913/92/EG van 12 oktober 1992 en Verordening 450/2008 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Artikel 202, lid 3, tweede streepje, van verordening 2913/92 moet aldus worden uitgelegd dat als schuldenaar van een douaneschuld, ontstaan door de onregelmatige binnenbrenging van goederen in het douanegebied van de EU, is te beschouwen de persoon die, zonder rechtstreeks aan die binnenbrenging te hebben meegewerkt, daaraan heeft deelgenomen als bemiddelaar voor de afsluiting van verkoopovereenkomsten voor die goederen, aangezien die persoon wist, of redelijkerwijze had moeten weten, dat die binnenbrenging onregelmatig zou zijn; het staat aan de verwijzende rechter dit te beoordelen.
(HvJ 17 november 2011, Jestel, C-454/10)

Richtlijn 90/434/EEG van 23 juli 1990 - Fiscale regeling fusie, splitsing, inbreng activa, ruil

- Artikel 11, lid 1, sub a, van richtlijn 90/434/EEG, moet aldus worden uitgelegd dat bij een fusie tussen twee vennootschappen die tot dezelfde groep behoren, het feit dat de overgenomen vennootschap ten tijde van de fusie geen activiteiten uitoefent, geen financiële participaties aanhoudt en aan de overnemende vennootschap slechts grote verliezen van onbestemde oorsprong overdraagt, kan doen veronderstellen dat aan deze transactie geen „zakelijke overwegingen” in de zin van deze bepaling ten grondslag liggen, ook al heeft deze transactie als positief effect dat de groep structurele kosten bespaart. De verwijzende rechter moet, gelet op alle omstandigheden van het geding waarin hij uitspraak moet doen, nagaan of alle bestanddelen van het vermoeden van belastingfraude of -ontwijking, in de zin van deze bepaling, in het kader van dit geding zijn vervuld.

(HvJ 10 november 2011, FOGGIA, C-126/10)

Staatsrecht en Bestuursrecht

Richtlijn 2004/17/EG van 31 maart 2004 houdende coördinatie van de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten

- 1. Richtlijn 2004/17/EG moet aldus worden uitgelegd dat als een „opdracht voor diensten” in de zin van artikel 1, lid 2, sub d, van die richtlijn moet worden aangemerkt een overeenkomst op grond waarvan een contractant, krachtens de bepalingen van publiek recht tot regeling van die diensten alsook de contractuele bepalingen, niet het op de aanbestedende dienst rustende exploitatierisico voor een aanzienlijk deel op zich neemt. Het staat aan de nationale rechter om, onder inaanmerkingneming van alle kenmerken van die verrichting, te beoordelen of de in het hoofdgeding aan de orde zijnde verrichting moet worden gekwalificeerd als een concessieovereenkomst voor diensten of als een overheidsopdracht voor diensten.

2. Artikel 2 quinquies, lid 1, sub b, van richtlijn 92/13/EEG van 25 februari 1992 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de communautaire voorschriften inzake de procedures voor het plaatsen van opdrachten door diensten die werkzaam zijn in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, zoals gewijzigd bij richtlijn 2007/66/EG van 11 december 2007, is niet van toepassing op overheidsopdrachten die zijn gegund vóór het verstrijken van de termijn voor omzetting van richtlijn 2007/66.

(HvJ 10 november 2011, Norma-A SIA, C-348/10)

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

- Het intellectuele-eigendomsrecht wordt weliswaar door artikel 17, lid 2, van het Handvest beschermd, maar noch uit deze bepaling, noch uit de rechtspraak van het Hof vloeit voort dat dit recht onaantastbaar is en daarom absolute bescherming moet genieten.

(HvJ 24 november 2011, Scarlet Extended, C-70/10)

Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 - Persoonsgegevens, bescherming en vrij verkeer

- 1. Artikel 7, sub f, van richtlijn 95/46/EG moet in die zin worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling die, bij ontbreken van toestemming van de betrokkene, de mogelijkheid tot verwerking van diens persoonsgegevens, die noodzakelijk is voor de behartiging van een gerechtvaardigd belang van de voor die verwerking verantwoordelijke of van de derde(n) aan wie de gegevens zullen worden meegedeeld, niet alleen afhankelijk stelt van de voorwaarde dat de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene niet worden geschonden, maar ook van het vereiste dat de gegevens in voor het publiek toegankelijke bronnen zijn opgenomen, en aldus elke verwerking van gegevens die niet in dergelijke voor het publiek toegankelijke bronnen zijn opgenomen, categorisch en generiek uitsluit.

2. Artikel 7, sub f, van richtlijn 95/46 heeft rechtstreekse werking.

(HvJ 24 november 2011, ASNEF, gevoegde zaken C-468/10 en C-469/10)

V. EU-recht zoeker (Praktische handleiding bij opzoeking van EU-wetgeving en rechtspraak)

 EU wetgeving via <http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm>

Zoekmethode:

- "Eenvoudig zoeken"
- Onder "Zoeken op documentnummer" – "referentienummer document"
- Tik soort akte aan, invullen jaar en nummer akte (bijv Richtlijn 77/388: jaar is 1977, nr. is 388)
- "Zoeken"
- Onder het opschrift van de akte, "Bibliografische gegevens + Tekst (twee talen naast elkaar)"

Resultaten van de opzoeking:

1. De wijzigende akten onder "Verbindingen tussen documenten" – "gewijzigd door"
2. Geconsolideerde versies van de akte
3. Rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU en hangende zaken bij het Hof van Justitie onder "Besluit waarvoor de zaak gevolgen heeft"⁶

Op een gemakkelijke manier kan men aldus nagaan indien er reeds rechtspraak en/of een prejudiciële vraag hangende is betreffende de specifieke bepaling van de akte terzake

Bv: - "A13LBDPT1 Uitgelegd door [61981J0255](#)"

Op die manier wordt verwezen naar een arrest van het Hof van Justitie dat artikel 13.B.d, punt 1, van Richtlijn 77/388 uitlegt

- "A09P1 Uitgelegd door [61984J0168](#)"

= artikel 9, punt 1

- "artikel 13.B PT D PT 2 uitlegging verzocht door [62010P0093C\(01\)](#)"

Op die manier wordt verwezen naar een verzoek om een prejudiciële beslissing mbt artikel 13.B.d, punt 2

4. De oorspronkelijke tekst van de akte

Rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU

Rechtspraak én hangende zaken (Hof van Justitie en Gerecht)

via <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=nl>

Bv: Als men "2201/2003" invult in het kader "Woorden uit de tekst", dan krijgt men een lijst van alle rechtspraak én hangende zaken van het Hof van Justitie en Gerecht mbt Verordening 2201/2003 van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid.

---

⁶ **Let op:** Deze lijst wordt soms met enkele maanden vertraging aangevuld. Voor alle zekerheid zoekt men in tweede instantie ook naar rechtspraak of hangende zaken onder de akte terzake via <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=nl>, "Woorden uit de tekst".